

Praha 23. 09. 2024

OTÁZKA TÝDNE

Je možné se očkováním chránit před rakovinou?

ODPOVĚĎ

U některých typů onemocnění to skutečně lze. Jedná se konkrétně o očkování proti lidskému papilomaviru (HPV), který se šíří především intimním kontaktem. Většina z HPV virů nezpůsobuje rakovinu, ale některé typy jsou vysoce onkogenní, což naopak znamená, že mohou mít za následek například rakovinu děložního čípku, ale i další typy rakovin, jako je rakovina penisu, konečníku nebo hltanu. **Očkování je účinnou prevencí před HPV virem a má smysl u dětí, žen i mužů. Nejúčinnější ochranu poskytuje, pokud je vakcína podána před zahájením sexuální aktivity, ale pomáhá před virem HPV chránit i později v dospělosti.**

Proč se nechat očkovat?

HPV viry jsou časté a během života se s nimi setká až 80 % populace. Infekce mnohdy probíhá bez viditelných příznaků, což znamená, že nakažený člověk může nevědomky virus přenášet na jiné. **Vakcinace může poskytnout ochranu proti infekci a jejím následkům, a to i v případě, že osoba již byla virem HPV infikována.** V takové situaci vakcína chrání proti těm typům viru HPV, s nimiž osoba dosud nepřišla do kontaktu. Proto je také očkování doporučeno mj. i ženám s diagnostikovanou prekancerózou děložního hrdla, které z tohoto důvodu podstoupily konizaci děložního čípku.

Kdo provádí očkování proti viru HPV a jak očkování probíhá?

Očkování proti viru HPV může provádět každý **praktický lékař nebo gynekolog**. U dětí a mladistvých zajišťuje očkování **registrující praktický lékař pro děti a dorost nebo všeobecný praktický lékař**. Ženy a dívky se mohou nechat očkovat u svého ošetřujícího **gynekologa**. Další možností jsou **očkovací centra**, která se nacházejí zejména ve větších městech.

Očkování proti lidskému papilomaviru (HPV) se provádí ve formě injekcí, které se obvykle aplikují do svalu na paži. Vakcína je podávána ve dvou nebo třech dávkách v závislosti na věku očkované osoby. U dětí ve věku 11 až 15 let se obvykle podávají dvě dávky s odstupem nejméně pěti měsíců. Pokud je očkování zahájeno ve vyšším věku (15 a více let), je doporučena série tří dávek během 6 měsíců, aby byla zajištěna co nejvyšší ochrana. V tomto případě si však třetí dávku musí uhradit pojištěnec sám, plně hrazeny jsou pouze dvě dávky očkovací látky.

Komu je hrazeno očkování proti HPV z veřejného zdravotního pojištění?

Očkování proti lidskému papilomaviru (HPV) je plně hrazeno z prostředků veřejného zdravotního pojištění dětem ve věku od 11 let do dovršení 15 let. Od roku 2022 je hrazeno i v případě překročení věkové hranice 15 let, pokud došlo k odložení aplikace jedné nebo více dávek z důvodu nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce. **Ostatní děti do 18 let a dospělí si hradí očkovací látku a její podání přímo v režimu samoplátce, mohou ale od VZP získat [příspěvek](#) na očkování proti viru HPV z fondu prevence ve výši až 1 500 Kč.**

Prevence proti viru HPV

V rámci screeningového programu karcinomu děložního čípku u gynekologa je zahrnuto jednou za rok provedení onkologické cytologie. Dále se doporučuje absolvovat screening děložního hrdla včetně vysoce výkonného HPV DNA testu třikrát za život (ve věku 35, 45 a 55 let). Pokud je test pozitivní, není důvod k panice, výsledek může lékaře pouze upozornit na zvýšené riziko. Naopak u pacientek s negativním výsledkem je pravděpodobnost vzniku nádoru v následujících letech velmi nízká. Každoroční cytologické vyšetření (nebo i častější v případě potřeby) a PCR vyšetření

na HPV DNA 3x za život v uvedených intervalech je plně hrazeno z veřejného zdravotního pojištění.

Je důležité se chránit před dalším přenosem viru HPV (například používáním kondomu při styku s novým partnerem), minimalizovat všechny rizikové faktory podporující jeho přetrvávání v těle, tedy nekouřit, dbát na intimní hygienu, důsledně léčit gynekologické záněty a samozřejmě pravidelně absolvovat gynekologická vyšetření.

Viktorie Plívová

tisková mluvčí